

Handläggare
Erik Sundqvist
Telefon: 08-50843112

Till
Socialnämnden
2025-03-17

Remiss av Betänkandet - Ökat uppgiftsutbyte i det brottsförebyggande arbetet – skolans och socialtjänst (SOU 2024:87)

Svar på remiss från kommunstyrelsen, Dnr KS 2025/136

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar remissen.

Sammanfattning

Betänkandet *Ökat uppgiftsutbyte i det brottsförebyggande arbetet – skolans och socialtjänstens behov (SOU 2024:87)* ger förslag på hur skola, socialtjänst och brottsförebyggande myndigheter ska kunna lämna uppgifter om barn och unga som riskerar att utvecklas ogynnsamt. Utgångspunkten för betänkandet är att uppgifter ska kunna utbytas i brottsförebyggande syfte.

Betänkandet utgör en del av regeringens aviserade arbete med att underlätta informationsutbyte mellan myndigheter i syfte att förhindra brott. De huvudsakliga förslagen i betänkandet är att skolan har behov av mer information om enskilda från socialtjänsten, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och från andra skolor. Informationen kan dels användas till att sätta in stödjande insatser och främja god skolanknytning, dels för att höja säkerheten för skolans personal.

För socialtjänstens vidkommande föreslås en sekretesslättnad reglerad enligt 10 kap. 18 d § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL. Bestämmelsen kommer till viss del att motsvara socialtjänstens nuvarande möjlighet att lämna uppgifter till Polismyndigheten i syfte att förebygga brott.

Betänkandet föreslår också en utvidgad uppgiftsskyldighet avseende elever vid skolbyten. Den utvidgade uppgiftsskyldigheten innebär att det utöver uppgifter rörande elevens skolsituation också ska överlämnas uppgifter om det finns konkreta omständigheter som talar för att eleven kommer att utöva brottslig verksamhet, alternativt att eleven riskerar att utsättas för brott.

Betänkandet påtalar att socialtjänstens behov av information från skolan i brottsförebyggande till stor del tillgodoses av skyldigheten enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL, att genast anmäla kännedom om eller misstanke om att ett barn far illa till socialnämnden. Vad gäller unga över 18 år är dock möjligheterna att lämna information till socialtjänsten mer begränsade trots att socialtjänsten har ett långtgående ansvar även för denna grupp. Betänkandet landar i bedömningen att då andra myndigheter i relativ hög utsträckning lämnar information till socialtjänsten kring individer över 18 år bör sådan informationsdelning vara föremål för en särskild reglering. Bestämmelsen är åldersneutral och regleras i 23 kap. 6 b § OSL.

Betänkandet föreslår däremot ingen särreglering av uppgiftsutbytet inom ramen för specifika samverkansformer som sociala insatsgrupper (SIG) eller skola, socialtjänst, polis och fritid (SSPF) eftersom det inte bedömts möjligt att avgränsa tillämpningsområdet.

Sammanfattningsvis innebär betänkandets förslag utökade möjligheter eller skyldigheter att lämna information om enskilda

- från socialtjänsten till skolan (förslaget i 10 kap. 18 d § OSL)
- från Polismyndigheten och Säkerhetspolisen till skolan (förslaget i 35 kap. 10 e § OSL)
- mellan skolor (förslaget i 3 kap. 12 j § skollagen 2010:800)
- från skolan till socialtjänsten (förslaget i 23 kap. 6 b § OSL)
- från Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Tullverket till socialtjänsten och Statens institutionsstyrelse, SiS (förslaget i 35 kap. 10 c § OSL).

Förvaltningen ställer sig positiv till betänkandets förslag i stort och bedömer att det utifrån den organiserade brottslighetens metoder och tillvägagångssätt är nödvändigt med myndighetssamverkan och uppgiftslämning i brottsförebyggande syfte. Socialtjänst, skola och polis behöver stärka det ömsesidiga uppgiftslämnandet i vissa delar för att försvåra rekrytering och för att i ett tidigt skede kunna ge stöd och hjälp.

Sett till utvecklingen i stort och till regeringens uttalade vilja att underlätta informationsflödet mellan myndigheter, vilken konkretiserats i flera utredningar och betänkanden, menar förvaltningen att om uppluckringen av socialtjänstens sekretess drivs för långt, finns en inte obetydlig risk att allmänhetens förtroende och tillit till myndigheten kan komma att skadas.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har skickat remissen *Ökat uppgiftsutbyte i det brottsförebyggande arbetet – skolans och socialtjänstens behov (SOU 2024:87)*. Övriga remissinstanser är Stadsledningskontoret, Järva stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd samt utbildningsnämnden.

Ärendet

Slutbetänkandet *Ökat uppgiftsutbyte i det brottsförebyggande arbetet – skolans och socialtjänstens behov* bedömer att skolan har behov av att få fler uppgifter från socialtjänsten, Polismyndigheten och i vissa fall Säkerhetspolisen än vad man får i dag om elever som befinner sig i riskzonen för eller är aktiva i kriminalitet, alternativt riskerar att bli utsatta för brott. Information behövs dels för skolans olika stödjande insatser, dels för att öka säkerheten för skolans elever och personal. Av samma skäl har en skola som tar emot en ny elev efter ett skolbyte behov av fler uppgifter än vad man får i dag, från den skola som eleven lämnar. Skolan kan exempelvis behöva uppgifter om att en elev missbrukar narkotika, har begått brott, är aktiv i någon kriminell gruppering, utsätts för rekryteringsförsök av kriminella eller riskerar att dras in i våldsbejakande extremism. Vidare kan skolan behöva uppgifter om att elever tillhör olika kriminella grupperingar som ligger i konflikt med varandra eller att det finns en hotbild mot en elev vid skolan. Uppgifter från socialtjänsten, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen eller andra skolor, som direkt eller indirekt relaterar till kriminalitet, kan leda till olika stödjande åtgärder i skolan, exempelvis anpassningar i skolmiljön, beslut om särskilt stöd eller liknande.

Bättre möjligheter för Polismyndigheten och Säkerhetspolisen att lämna uppgifter om enskilda till skolan

Betänkandet föreslår också en bestämmelse i 35 kap. 10 e OSL, som innebär en möjlighet för Polismyndigheten och Säkerhetspolisen att lämna uppgifter om enskilda till en skolenhet, om det kan antas att uppgiften behövs i skolenhetens verksamhet för att förebygga eller förhindra brottslig verksamhet. Kravet på att uppgiften kan antas behövas för att förebygga eller förhindra brottslig verksamhet innebär att skolan måste kunna antas ha ett behov av uppgiften vid fullgörandet av sin ordinarie verksamhet.

Bättre möjligheter för socialtjänsten att lämna uppgifter om enskilda till skolan

Betänkandet föreslår en bestämmelse i 10 kap. 18 d § OSL som innebär en möjlighet för socialtjänsten att lämna uppgifter som rör en elev i förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola eller den kommunal vuxenutbildning till den skolenhet eleven tillhör, om det på grund av konkreta omständigheter finns risk för

att eleven kommer att utöva brottslig verksamhet eller utsättas för brott. Förslaget innebär att socialtjänstens möjligheter att lämna uppgifter till skolan till viss del kommer att motsvara socialtjänstens nuvarande möjligheter att lämna uppgifter till Polismyndigheten, i syfte att förebygga brott. Kravet på konkreta omständigheter som talar för en risk för brottslig verksamhet innebär att bestämmelsen bara ska tillämpas när det framstår som särskilt viktigt att lämna information. Till exempel kan det handla om att eleven tidigare har begått brott, umgås med kriminellt belastade personer eller vistas i sådan miljö att det finns risk att eleven begår brott.

Utvidgad uppgiftsskyldighet avseende elever vid skolbyten

Vidare föreslås en utvidgning av skyldigheten för skolor att överlämna uppgifter till en mottagande skola vid skolbyten. Bestämmelsen finns i 3 kap. 12 j § skollagen. Den nuvarande innebörden av bestämmelsen är att uppgifter som är konkret knutna till elevens skolsituation ska överlämnas i syfte att underlätta övergången för eleven.

Betänkandets förslag innebär att uppgifter som rör eleven ska överlämnas till den mottagande skolenheten, om det på grund av konkreta omständigheter finns risk för att eleven kommer att utöva brottslig verksamhet eller utsättas för brott, och uppgifterna behövs i den mottagande skolenhetens verksamhet för att förebygga eller förhindra detta.

Bättre möjligheter för Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Tullverket att lämna uppgifter om enskilda till socialtjänsten och SiS

Betänkandet föreslår också ändringar av en befintlig bestämmelse i 35 kap. 10 c § OSL som innehåller en möjlighet för Polismyndigheten att lämna uppgifter om enskilda till socialtjänsten om uppgiften kan antas bidra till att förebygga vissa brott enligt terroristbrottslagen (2022:666). Bestämmelsen bör utvidgas på tre sätt. För det första ska uppgiftslämnande kunna ske avseende brottslig verksamhet, utan krav på brottslighet av viss typ eller allvarhetsgrad. Det kan ofta finnas skäl för socialtjänsten att vidta åtgärder även om inte någon konkret brottsmisstanke föreligger. Det är också ett angeläget intresse att insatser sätts in i ett så tidigt skede som möjligt. För det andra ska även Säkerhetspolisen och Tullverket omfattas av möjligheten att lämna uppgifter enligt bestämmelsen. För det tredje ska, förutom kommunala myndigheter inom socialtjänsten, också SiS kunna ta emot uppgifter enligt bestämmelsen. Exempel på uppgifter som kan lämnas ut enligt bestämmelsen är uppgifter om personer som har kontakt med andra personer med koppling till gängkriminalitet eller som behöver stöd och hjälp att lämna en kriminell gruppering.

Bättre möjligheter för skolan att lämna uppgifter om enskilda till socialtjänsten

Betänkandet föreslår också en ny sekretessbrytande bestämmelse i 23 kap. 6 b § OSL, som innebär att skolan får utökade möjligheter att lämna uppgifter om enskilda till socialtjänsten, om uppgiften kan antas bidra till att förebygga brottslig verksamhet. Bestämmelsen är åldersneutral men syftet med den är att se till att skolan har möjlighet att lämna uppgifter till socialtjänsten i situationer då skyldigheten att anmäla oro för barn enligt 14 kap. 1 § SoL inte är tillämplig. Avsikten är alltså att den i första hand ska tillämpas för elever som har fyllt 18 år. Skolan behöver bedöma om det föreligger en risk för brottslig verksamhet och om uppgiftslämnandet kan ha betydelse för att förebygga detta.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för strategi och utveckling. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 12 mars 2025. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 13 mars 2024.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Betänkandet *Ökat uppgiftsutbyte i det brottsförebyggande arbetet – skolans och socialtjänstens behov* är en del av det större arbete regeringen initierat vad gäller frågan om uppgiftsutbyte mellan myndigheter i syfte att förhindra eller förebygga brottslighet. Tidigare har bland annat betänkandet *Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen. En ny huvudregel (SOU 2023:69)*, som legat till grund för lagrådsremissen *Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen*. Förslagen bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Förvaltningen bedömer att betänkandet innehåller rimliga övervägningar och genomlyser de olika verksamheternas förutsättningar. Det är tvivelsutan så att effektiv och välfungerande myndighetssamverkan är ett viktigt verktyg i arbetet med att förhindra och förebygga att barn och unga blir offer för den organiserade brottslighetens metoder och tillvägagångssätt. Den senaste tidens sprängdåd och de sätt genom vilka den organiserade brottsligheten rekryterar allt yngre utförare vittnar också om att det finns stora behov av samordnade sociala och brottsbekämpande insatser.

Polismyndigheten beskriver till exempel att unga i allt större utsträckning kommit att rekryteras viralt på olika plattformar och att en radikaliseringsprocess, genom utpressning, hot och smicker kan gå mycket fort. Barn så unga som 12 – 13 tar självmant på sig uppdrag att utföra sprängdåd och våldsbrott, att hantera droger och förvara vapen åt äldre kriminella. För dessa barn kan följderna av

sådana handlingar bli mycket allvarliga och de förmår inte alltid se att deras agerande riskerar att utsätta både dem själva och deras familjer för hot, trakasserier och utpressning. Andra barn kan tvingas eller hotas till att utföra uppdrag åt kriminella organisationer.

För att samhället på ett effektivt sätt ska kunna möta denna utveckling är myndighetssamverkan mellan skola, socialtjänst och polis nödvändig. Förvaltningen ställer sig därför bakom betänkandets förslag i stort men kommer nedan belysa vissa aspekter samt sätta in förslagen i en större kontext.

Den föreslagna regleringen av socialtjänstens uppgiftslämnande till skolan enligt 10 kap. 18 d § OSL innebär att socialtjänsten ges förutsättningar att lämna information i brottsförebyggande syfte till den skolenhet som en elev tillhör. Förvaltningen bedömer att sådan uppgiftslämning kan vara nödvändig i vissa fall men vill påminna om underutnyttjandet av den liknande bestämmelsen i 10 kap. 18 a § OSL om uppgiftslämning i brottsförebyggande syfte till Polismyndigheten. Även om det finns föreslaget i betänkandet *Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen (SOU 2023:6)* att vissa rekvisit i 10 kap. 18 § a OSL ska bytas ut för att förenkla användningen, erfar förvaltningen att det fortsatt kommer krävas omfattande informationsinsatser för att göra socialsekreterare medvetna om regleringen och vid vilka tillfällen den är tillämpbar. Detsamma borde rimligen gälla även den nu föreslagna bestämmelsen om ökat uppgiftslämnande till skolan. Informationsinsatser syftar också till att minimera riskerna för att en reglering som den nu föreslagna ska missgynna vissa grupper av barn och unga utifrån kön, etnicitet och socioekonomisk bakgrund. Det är viktigt att de konkreta omständigheter som betänkandet tar upp och som ska föregå uppgiftsutlämnandet från socialtjänstens till skolan gäller alla barn och unga lika.

Förvaltningen är positiv till förslaget om ökad uppgiftslämning i brottsförebyggande syfte mellan skolor när elever byter skola. I dagsläget erfar förvaltningen att det finns uppenbara brister i skoldokumentationen och överföringen av densamma. Detta gäller inte minst gruppen placerade barn och unga för vilka socialtjänsten är ansvarig när det kommer till skolbyte och överföring av information. Eftersom barn i dygnsvård är en av samhällets med utsatta grupper är det centralt att i samband med placering snabbt få till stånd en fungerande skolgång. Information om eventuella hotbilder och om eleven misstänks vara involverad i någon form av kriminalitet kan då vara nödvändig för de mottagande skolorna och underlätta för dem att utforma och tillhandahålla adekvat stöd. Stockholms stad har inom ramen för projektet Skolsamordnare för placerade barn och unga - ett projekt som kommer permanentas och

spridas i hela staden under 2025 - uppmärksammat att överföringen av dokumentation rörande elevers skolsituation och kunskapsnivå inte alltid fungerar när barn placeras eller omplaceras och byter skola. Visserligen finns en etablerad modell i form av SAMS¹ som stadgar ansvarsområdena för respektive aktör, men trots detta brister ofta överlämningen och viktig information kan saknas. Förvaltningen är av uppfattningen att skolans uppdrag skulle underlättas om även information i brottsförebyggande syfte kunde delas vid skolbyten och att detta kunde vara ett incitament för skolorna att i större utsträckning överföra övrig skoldokumentation.

Förvaltningen ser positivt på förslaget att i en separat bestämmelse reglera skolans uppgiftslämning till socialtjänsten i brottsförebyggande syfte. Bestämmelsen som föreslås vara åldersneutral och inte inverka på skolans anmälningsskyldighet enligt 14 kap. 1 § SoL kommer i praktiken innebära att uppgiftslämningen från skolan till socialtjänsten regleras för personer över 18 år när en elev har kopplingar till eller på annat sätt misstänks vara involverad i kriminalitet. Förvaltningen ställer sig bakom förslaget - framförallt eftersom socialtjänsten har ett långtgående ansvar för unga som fyllt 18 men inte 21 år och kommunernas möjligheter att erbjuda stöd är beroende av information från övriga samhället. Förvaltningen menar dock att det är olyckligt att enbart brottsförebyggande information inkluderas i uppgiftslämmandet. Genom en sådan snäv avgränsning utelämnas det stora flertalet unga individer som av andra anledningar kan behöva socialtjänstens stöd men för vilka en tydlig reglering saknas. Hit hör bland annat unga med psykosociala problem, svåra hemförhållande eller annan social utsatthet.

Gällande förslaget att Polismyndigheten, Säkerhetspolisen och Tullverket ska ges bättre möjligheter att lämna uppgifter om enskilda till socialtjänsten och SiS menar förvaltningen att en sådan förändring kommer underlätta för socialtjänsten att tidigt fånga upp och ge stöd åt barn och unga på väg in i kriminalitet. Förvaltningen instämmer med betänkandet att regleringen i 35 kap. 10 c § OSL bör ändras så att Polismyndigheten kan lämna ut information till socialtjänsten i syfte att, utöver misstänkt terroristverksamhet, även förebygga annan brottslig verksamhet. En sådan förändring skulle troligen underlätta och effektivisera de redan etablerade samverkansforumen mellan bland andra Polismyndighet och

¹Samverkan för socialtjänst och skola (SAMS) är ett stöd för de inom socialtjänsten och skolan, som i det praktiska arbetet, ska samverka för att placerade barn och unga ska få en kontinuerlig skolgång när placeringen innebär skolbyte. Modellen är framtagen av Specialpedagogiska myndigheten, Skolverket och Socialstyrelsen. Det övergripande syftet är att säkerställa skolgången.

socialtjänst och bidra till att fler barn och unga kunde få del av sociala insatser. Förvaltningen vill dock påtala att även Kriminalvården har behov av uppgifter från Polismyndigheten i brottsförebyggande syfte. Detta eftersom Kriminalvården utgör en viktig del av den myndighetssamverkan som krävs för att hjälpa individer ur kriminalitet och även med största sannolikhet kommer överta ansvaret från SiS vad gäller de barn och unga som från och med 2026 döms till frihetsberövande påföljder.

Förvaltningen vill också påtala att även om förslagen i betänkandet synes rimliga behöver de bedömas tillsammans med de övriga utredningar och betänkanden vilka behandlar möjligheterna till uppgiftslämnande myndigheter emellan. Socialtjänstens sekretesslagstiftning är ett ramverk som reglerar mycket av myndighetens arbete och det vore olyckligt om regeringen genom en alltför långtgående uppluckring av sekretesslagstiftningen skadade tilliten och försvårade för socialtjänstens medarbetare att nå ut till och skapa förtroende hos allmänheten. Sekretessen som ofta är en förutsättning för att klienter ska våga prata om svåra problem, om utsatthet och om tillkortakommanden i det egna livet är central för socialtjänstens arbete och förvaltningen bedömer att risken inte är obetydlig för att de förslag om sekretesslättnader som presenterats i utredningar och betänkanden sedan 2022 kan leda till att förtroendet för socialtjänstens arbete och tillförlitlighet kan komma att påverkas.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Remiss - Betänkandet - Ökat uppgiftsutbyte i det brottsförebyggande arbetet – skolans och socialtjänstens behov (SOU 2024:87)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Carstorp Wolgast, Socialdirektör	2025-03-10
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2025-03-10